

Examenul național de bacalaureat 2026
Proba E. b)

Limba și literatura croată maternă

Model

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(45 de puncte)

Pažljivo pročitaj slijedeći ulomak:

Provodnika ne treba nigdje na Granici jer na svakom raskrižju stoji stop s točnom uputom, ako i nije onako dragocjena, kako se udara po Provincijalu. Cesta zakreće desno u planinu, kojoj starost pokazuju s desna golemi hrastovi i bukve, i probila iz zemlje kamenita rebra, s lijeva je gora zarasla u šumu, pod kojom se do ceste stere nešto polja i njivica, okružujući raštrkano selo Jezera. Dokle se teža zemlja, donle se može i voziti, ali dalje treba ići pješice, ako ne ćeš da ti rebra puknu od trešnje, jer put je samo nešto manje kamenit, od strmine one iz sv. Kuzme u Bakar. Šaleći se međusobno: stanite, zaori glas na obronku jedne strmine. Pred nama je puklo jezero Kozjak i druga jezerca nad njegovim logom s dolinicom Galovca između guste šume, kojoj se na lijevom kraju bijeli vodopad, leteći niz liticu u niže jezero s dalekim šumom. Kano da ti se iznenada ukaže koja čovječanska divota, duh nam zape, a krv se potiskivaše prema prsima i glavi onom blagošću, od koje se blažen ushit rađa.

Začas se pretvorišmo u nijemce. Poslije prve navale: krasno, divno! Klikosmo svi kano u dogovoru. Ovo je jedan od najkrasnijih vidika ove čarobne okolice, koji tim više ushićuje, što se prvi ukazuje. Postavi se štioče, 2500 stoga nad površjem morskim, popni se još dvije sto stopa nad nizinom, kojom se prelijeva jezero Kozjak, stvori se naoko što bujnije šume stoljetnih hrastova i bukava, zatoči jezerište najizvrsnijim šestilom na više mjesta, pretegni oblake mekanim sagom svježe zeleni, a ono, što se od vapna tik vode i obale bijeli, imenuj umjetnom mliječnom stazicom koga engleskoga perivoja, sred vode postavi otočić, kano igračku nježećih se talasića, i površ toga digni na drugoj obali ispod jedne klisure lijevo mlin, a ispod druge desno pilu, pa rastvori najedanput sve očinje živce, da upiješ tamno smaragdovu boju vodnu, i raširi uši na sve kraje, da se razblažiš romonom i šumom slapića i slapova, te ćeš si barem ponješto stvoriti sliku divnoga Kozjaka.

Ali da bude savršena slika, narav, narav je do te krajne mekote digla tvrde hridi, zarasle šikarom i mašinom, u koje voda pada iz Galovca, krčeć si prama naravi svojoj put između divljega stijena. Da se pako silnom navalom vodah ne ošteti nježnost Kozjaka, iskočila iz dubine strašna hridina ispod Galovca, koji se iz lijevoga njezina kuta strmoglavljuje. S ovoga mjesta vidiš skoro polovicu Kozjaka, koji se čini da stvara podlogu višim jezerom, četiri velika vodopada, kojimi voda iz viših jezeraca, Gradinskoga jezera i Jerkuše, sili u Kozjak, zatim nazireš Galovac i vidiš najjači vodopad u ovom okrugu. Kada sve to motriš, pak si u pamet uvađaš umjetni Hellbrun kod Solnograda i Terni u Rimskoj državi sa glasovitim Tiburom, onda si misliš, da je umjetna ruka silu vode nad Kozjakom zabušila, te da je kroz one pukotine umjetno ispušta, da tim moćnije djeluje na gledaoca.

Adolfo Weber Tkalčević – *Put na Plitvice*

A. Na temelju podataka iz gornjeg književnog teksta odgovorite, na ispitnom listu, na slijedeća pitanja:

1. Izdvojite iz teksta što se nalazi na desnoj i lijevoj strani ceste.	4 boda
2. Pronađite u tekstu što se dešava ako se ukaže neka čovječanska divota.	6 bodova
3. Izdvojite kakav je bio vidik čarobne okolice.	3 boda
4. Izdvojite iz teksta što se sve vidi ispod Galovca.	8 bodova
5. Razvrstajte književno djelo u odgovarajuću književnu vrstu i književno razdoblje.	2 boda
6. Objasnite značenje frazema „kamenita rebra“.	2 boda

B. Sastavite tekst od najviše jedne stranice u kojem biste razmotrili kriterije koji su ključni za biranje putovanja u prirodi, polazeći od sopstvenog iskustva, kao i na temelju ideja iznesenih u gornjem tekstu Adolfa Webera Tkalčevića.

Pri pisanju teksta imajte na umu slijedeće:

1. sadržaj teksta: a) Izražavanje mišljenja o zadanoj temi – 2 boda; b) Predstavljanje dvaju argumenata – 4 boda; c) Razvijanje spomenutih dvaju argumenata – 4 boda; d) Upotrebljavanje ideja iz književnog teksta – 1 bod; e) Upotrebljavanje podataka iz stvarnog života – 2 boda; f) Jasna formulacija zaključka – 2 boda	15 bodova
2. kontinuitet teksta i logičan slijed informacija,	2 boda
3. podjela teksta na uvod, sadržaj i zaključak,	1 bod
4. formalno uređivanje teksta.	2 boda

SUBIECTUL al II-lea

(15 puncte)

„Priroda, njezina ljepota i tajne koje skriva oduvijek su bile moja fascinacija. Unutar te fascinantne prirode nalazi se i čovjek, naravno. Sjećam se kada je moja pokojna baka odlazila u intradu, odlazila je okopavati masline, ja sam bila mala djevojčica i sve mi je bilo zanimljivo. Molila sam je mogu li poći s njom, a ona je bila sretna jer je imala s nekim pričati, uzela bi me za ruku i priča bi započela. Pričala mi je svašta, o vilama koje su u staro vrijeme (vrijeme njene majke, bake..) dočekivale težake u polju, plesale su i bile prelijepo ukrašene vjenčićem od bijelog poljskog cvijeća, u dugim bijelim haljinama, čarobne i sjajne. Nadalje o malim bićima poput patuljaka koji su se skrivali u korijenju stoljetnih maslina, o zlim ženama – vješticama, o svemu i svačemu.“

Izvor: <https://deaflores.com/o-sjecanjima-i-uspomenama/>

Napišite na jednoj stranici sastav u kojim ćete izložiti važnost prirode u čovjekovom životu. U pisanju možete se služiti osobnim iskustvom.

1. Vanjski oblik sastava	2 boda
2. Unutarnji oblik sastava: a) sadržaj – 2 boda; b) kompozicija – 2 boda; c) jezična sredstva – 4 boda; d) stil sastava – 3 boda	11 bodova
3. Opći ton djela	2 boda

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Napišite esej od 3 - 4 stranica u kojemu ćete predstaviti hrvatski realizam. Esej će biti strukturiran sa naglaskom na dva naučena djela. U pisanju eseja ćete staviti naglasak na slijedeće zahtjeve:

1. Sadržaj eseja:	24 bodova
a) trajanje europskog realizma i trajanje hrvatskog realizma;	
b) pronalženje triju osobina koja pripadaju realizmu za svako naučeno djelo;	
c) kratak sadržaj svakog naučenog djela;	
d) uspoređivanje naučenih djela po temi koju obrađuju;	
e) uspoređivanje glavnih likova.	
2. Formalna struktura eseja (podjela na uvod, sadržaj i zaključak – 1 bod, kontinuitet i logičan slijed informacija – 2 boda, respektiranje pravopisnih norma jezika – 2 boda, izgled i čitljivost teksta – 1 bod)	6 bodova